

GETTING TO FINLAND

Kan man både opnå topplaceringer i PISA og blive Nordens mester i lighed gennem uddannelse? Finland kan. Men har den danske folkeskole mod til at tage samme type af ansvar for skabe større lighed gennem uddannelse, end vi hidtil har opnået?

Af CLAUS HOLM, KONSTITUERET INSTITUTLEDER,
INSTITUT FOR UDDANNELSE OG PÆDAGOGIK (DPU),
AARHUS UNIVERSITET

Getting to Denmark er, hvad det gælder om for lande, der vil opnå ordentlige økonomiske og politiske forhold. Det fortæller den berømte professor Francis Fukuyama i sine sidste to bøger. Det gør os glade, men måske også for selvode. I hvert fald når det gælder uddannelse. Her er Finland foran.

Finske elever ligger i top, når det gælder færdigheder i matematik, læsning og naturvidenskab i Norden. Det gælder både stærke og svage elever. Det viser PISA 2012-undersøgelsen. Sammenligner man for eksempel Finland med Danmark inden for matematik, viser det sig, at finske elever præsterer signifikant bedre end danske elever. Ligesom det – stadig inden for matematik – viser sig, at finnerne har færre svagt præsterende elever end de øvrige nordiske lande. Når det gælder færdigheder i læsning er billedet det samme. Også her har Finland færrest svage læsere (11,2 %) i Norden, mens Danmark har den næstlaveste andel af svage læsere (14,6 %). Og i naturvidenskab præsterer finske elever også signifikant bedre end elever i de andre nordiske lande, samtidig med at der er forholdsvis færre elever med utilstrækkelig færdigheder.

Hvorfor opnår Finland generelt disse topplaceringer i PISA 2012-undersøgelsen? Og hvad skal der til, hvis Danmark skal følge Finlands eksempel?

I artiklen *Individualized Service Provision in the New Welfare State: Lessons from Special Education in Finland* (Sitra Studies 62) fortæller professor Charles Sabel m.fl. os, hvorfor Finland placerer sig bedst blandt de nordiske lande i PISA-målinger. Det er ganske enkelt: Finland får topplaceringerne, fordi finske elever generelt opnår bedre resultater i PISA-test. Men i særlig grad skyldes det, at de svagest præsterende elever i Finland udkonkurrerer andre landes tilsvarende svagt præsterende elever. Og lige præcis sidstnævnte forhold er ikke alene afgørende for at fatte Finlands topplaceringer i PISA-målinger. Det udgør også dokumentation for, at den finske skole tager luft ud af forestillingen om overførsel af problemer fra en generation til den næste.

Den pædagogiske indsats bag denne succes er, at det finske skolesystem organiserer et effektivt samarbejde mellem lærere, speciallærere og testdesignere. Det vil sige teams, der tager ansvar for at forbedre en undervisningspraksis, der systematisk og tidligt skræddersyr pædagogik til den enkelte elevs behov på grundlag af information om den enkelte elevs læringsvanskeligheder. Sagt på anden vis: Allerede 2½ år gammel bliver et finsk barn testet for spirende kognitive problemer. Og når barnet bliver 6 år, er lærerne i stand til at imødegå vanskelighederne ved brug af en række testresultater. Det er sådan en datainformeret samarbejdskultur, der skaber organisatorisk læring og leverer lighed gennem en individuelt orienteret undervisnings- og læringsindsats.

Danmark vil som bekendt også gerne levere lighed, men har endnu ikke udviklet skolen

som en organisation, der tror på, at det står i dens magt at gøre det. I stedet er den danske tradition i højere grad (end i hvert fald Finland) at placere skylden for et barns mislykkede skolegang uden for skolen – i familien eller samfundet. Vil man noget andet og bedre, så må man først punktere blandt andet danske læreres forestilling om, at børn arver deres forældres problemer. Det er der god grund til. Ganske enkelt fordi der er ikke er belæg for at hævde, at barnet ligefrem arver forældres problemer. For det andet må lærere, i stedet for at hæfte sig ved elevens forskellige baggrundstræk, orientere sig efter den viden, de færdigheder og de kompetencer, eleven rent faktisk har erhvervet sig. På den baggrund kan de vurdere, om eleven har forudsætninger for at tage skridtet frem mod det næste læringsmål. Det betyder, at lærernes opgave – og ansvar – bliver at møde også den svagt præsterende elev med optimistiske, passende og høje udfordringer, der bryder med elevernes (og altså også nogle gange lærernes) negative og trygge forudsigelser af, hvor langt elevernes evner rækker. Hvad opnår vi ved det? Hvis vi vil det? Finske forhold! ■

